

**Združenje žrtev okupatorjev
1941-1945 Kranj
Slovenski trg 1, p.p. 12
4000 Kranj**

**ZDRUŽENJE ŽRTEV OKUPATORJEV
1941 – 1945 KRANJ**

**» O P T I M I S T «
št. 16**

DECEMBER 2005

ZDRUŽENJE ŽRTEV OKUPATORJEV
1941-1945 KRANJ, Slovenski trg 1
4000 KRANJ, p.p. 12
E-mail: zzokranj@siol.net

Tran.račun: 05100-8000057707
Davčna št.: 90541146
Tel./Fax.: 04/2373-553
<http://www.kranj.si/ZZO.1941-45>

OB IZIDU ŠESTNAJSTE ŠTEVILKE »OPTIMISTA«

Pred vami je šestnajsta (16) številka našega in vašega »OPTIMISTA«.

V njem lahko preberete nekaj najaktualnejših zadev in predvsem na kakšne načine se trudimo za doseg našega cilja. Prav tako pa preberite tudi vsa obvestila, napisana na naslednjih straneh.

Kakor vsako leto, smo tudi letos od Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve prejeli finančna sredstva in sicer za obdobje od 1.1. do 30.9.2005, ki so nam bila dodeljena na podlagi pogodbe o sofinanciranju naše organizacije za leto 2005. S temi sredstvi smo poravnali vse obveznosti za delovanje organizacije in poravnali še nekaj zamudnih plačil. Za zadnje tromesečje pa bomo prejeli sredstva predvidoma konec leta.

Vsi v organih Združenja se vsak po svojih močeh trudimo, da bi naša prizadevanja uspela. Ker je naše delo predvsem volontersko, smo še kako odvisni od vas – članov, da nam s svojim plačevanjem članarine, vsaj delno pomagata prebroditi finančne težave.

PLAČILO ČLANARINE:

Višina članarine za leto 2006 ostaja enaka kot doslej – 2.400.- SIT, prav tako tudi bilten »Optimist« - 300.- SIT – **skupaj torej 2.700.- SIT za celo leto.**

Lahko se plača tudi v 2 obrokih.

Plačevanje članarine poteka na isti način kot doslej. Kranjčani in okoličani lahko plačajo v pisarni, ostali pa preko transakcijskega računa : 05100-8000057707.

POSEBNO OBVESTILO

Obveščamo vse člane, da se s **1.1.2006** spremeni čas poslovanja pisarne.

Uradne ure bodo odslej vsak **PONEDELJEK, SREDO in PETEK** od **8.00 do 12.00 ure**. Vljudno prosimo, da upoštevate spremembo.

IZVRŠNI ODBOR

KRATKA OBVESTILA

NOVA SPLETNA STRAN na internetu

Obveščamo vas, da smo pripravili novo spletno stran (internet).
Naslov ostaja isti: www.kranj.si/zzo.1941-45

Vsi, ki imate računalnik in internet, pobrsajte po tem naslovu. Poprosite svoje otroke, vnuke, če seveda sami ne morete, da vam predstavi našo novo spletno stran. Spletna stran je precej izpopolnjena z različnimi prispevki in delom naše organizacije. Novost so tudi fotografije, ki so dodane k prispevkom in pa povezave, da lahko podobne zadeve poiščete tudi na drugih spletnih straneh.

Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali pri urejanju nove spletne strani. Najbolj zaslužen za izvedbo le-tega je bil naš član Franci Rovan in pa Sašo Tepina - oblikovalec, ki je nato vso zadevo izpeljal do končnega izdelka.

SKUPNA TOŽBA – trenutni potek

Že v eni prejšnjih številkih smo vas obvestili, da smo našo skupno tožbo za izplačilo odškodnin, vložili tudi na ES za človekove pravice v Strasburgu. Ker še do sedaj ni bila obravnavana, vsake toliko časa pisno povprašamo, kdaj bomo na vrsti in prosimo, da naj vlogo obravnavajo prednostno.

Zadnji odgovor smo prejeli dne 22.11.2005 in odgovor je vedno enak:

» Sporočamo vam, da bo Sodišče o zadevi odločalo na enem od svojih prihodnjih zasedanj...«

Torej nam preostane le – čakanje. Resnično se trudimo, vendar se vse zadeve prepočasi rešujejo, kar pa za našo starost ni prav prijetno. Močno pa upamo, da bo naša zahteva pozitivno rešena v naslednjem letu, ker mislimo, da smo do sedaj naredili vse, kar se je narediti dalo.

Ponovni začetek?

Ker se oblasti v Nemčiji prehitro menjavajo in prepočasi rešujejo naš problem, nikoli ne uspejo priti do konca, zato je potrebno ob vsaki menjavi cel postopek skoraj v celoti obnoviti.

Vedno bolj ugotavljamo, kako veliko škodo so nam naredile naše oblasti, ko niso takoj ob osamosvojitvi sprožile izterjavo odškodnin od okupatorjevih naslednic.

Žal smo tudi mi, kljub velikim protestom nekaterih organov in posameznikov, prepozno ustanovili našo organizacijo, da smo pričeli z izterjavo. Če bi bilo to vsaj eno leto prej, bi verjetno že imeli rezultate, ker bi se še lahko vključili v skupni pogajalski kuratorij in z našo zahtevo ne bi prišli v čas, ko je finančna moč že precej padla in, če pri tem upoštevamo, da nemške oblasti in javnost kalvarije slovenskega naroda skoraj niso poznali, pa je še večja težava. To trditev potrjuje izjava nekega funkcionarja Vlade ZRN: »OD KOD STE SE PA VI VZELI?«.

Toliko v pojasnilo težke situacije, katero poslabšujejo še razmere v Nemčiji.

Na vsak način moramo naše zahteve obnoviti in jih poslati novim odgovornim ljudem. Ker nam je poznano, da je v novi vladi ostalo kar nekaj pomembnih oseb iz prejšnje garniture, upamo, da bo to koristilo hitrejši obravnavi in rešitvi.

KATALOG - Že v zadnji številki biltena smo zapisali, da smo izdali **katalog taborišč slovenskih izgnancev v Nemčiji, ki obsega: spisek taborišč, zemljevid taborišč in 63 slik**. Narejen je v dveh verzijah in to v nemškem in slovenskem jeziku. Nemško verzijo smo poslali raznim ustanovam, zlasti arhivom in muzejem, da poskrbijo za evidenco na pristojnih mestih, da bo sedanja in bodoča nemška javnost čim bolj obveščena, kaj se je dogajalo v času II. svetovne vojne z našimi izgnanci in še posebej, da se ne pozabi. Po povratnih informacijah, ki smo jih prejeli, so nekateri arhivi vzeli omenjeno zadevo zelo resno in se lotili dela. Prav tako so se nekateri arhivi zahvalili za dokument, ki je tudi za njih velike vrednosti.

Enak **katalog** smo naredili tudi v slovenskem jeziku, ker mislimo, da naj bi ga imel vsak, ki je bil v teh taboriščih, za spomin. Pomembno pa je, da pustimo nekaj dokazov tudi za naše zanamce. Obvestilo o izdelavi kataloga smo poslali tudi raznim arhivom, muzejem in knjižnicam po Sloveniji. Po našem mišljenju je lahko katalog tudi dragoceno darilo.

Katalog lahko naročite na našem naslovu.

KNJIGA - Tudi o knjigi z naslovom »Brezpravnost, izgoni, umori« (Entrechtung, Vertreibung, Mord) smo vas že seznanili v prejšnji številki biltena. Namenjena je predvsem za nemško področje in govori o kalvariji slovenskega naroda med vojno. Knjiga je v Nemčiji naletela na kar precejšnje zanimanje in se zelo dobro prodaja.

Ker pa je knjiga zaenkrat samo v nemškem jeziku, v Sloveniji ni tako velikega povpraševanja, zato smo jo ponudili raznim arhivom in muzejem v Sloveniji in tisti, ki se zavedajo svojega poslanstva in vrednosti knjige, so jo že (skupaj s katalogom) naročili.

Poskušali pa bomo pridobiti nekoga, ki bi bil zainteresiran, da knjigo izdamo tudi v slovenskem jeziku.

Naj omenimo še, da je v Nemčiji kar nekaj tiskanih medijev, predvsem tistih, ki se s to materijo ukvarjajo, zelo pozitivno ocenila vsebino knjige, ki edina na nemškem področju obravnava tragedijo slovenskega naroda v celoti.

KASETA IN CD – Predstavitev knjige v Nürnbergu

Z namenom, da bi imeli čim več dogodkov dokumentiranih, je predstavnik iz Nemčije, posnel tudi celoten program predstavitve knjige, ki je bila 4.4.2005 v Nürnbergu. Iz njegovega materiala pa smo nato sami izdelali video kaseto in CD v trajanju ene ure.

Žal pa je film zaenkrat le v nemškem jeziku in bi ga morali za naše področje še podnasloviti, vendar le v primeru, če bo dovolj zainteresiranih, ker bo tudi prispevek odvisen od količine.

Naročila prav tako sprejemamo na našem naslovu.

OBVEŠČANJE NEMŠKE JAVNOSTI

Kakor je poznano, že ves čas poskušamo narediti čim več na obveščanju nemških oblasti, politike in javnosti o medvojni kalvariji slovenskega naroda, kjer so se že pokazali majhni rezultati. Poleg pisnih materialov, interneta in filma, se je za zelo dobro pokazala tudi organizicija simpozijev.

Po prvem simpoziju v Nürnbergu smo pričeli s pripravami tudi na drugih področjih Nemčije. Žal pa smo prvotne priprave v tem letu morali, kljub varčevanju, prekiniti, ker so nam sofinanciranje iz proračuna za 25% znižali. Tako nimamo sredstev za izvedbo novih simpozijev, kljub temu, da nosijo stroške organizacije v Nemčiji prireditelji, to je nemška stran. Škoda je velika, ker je bilo v pripravah vložena veliko dela in truda in seveda tudi sredstev, da bo vse propadlo. Ker ni samo ta aktivnost v nevarnosti, bomo poskušali pridobiti manjkajoča sredstva iz drugih virov. To je samo ena izmed množice težav s katero se intenzivno ukvarjamo.

SESTANEK PRI MINISTRU ZA PRAVOSODJE

Ker se naše oblasti do sedaj niso hotele vključiti v izterjavo odškodnine za slovenske žrtve od okupatorjevih naslednic, smo dne 21.9.2005 predsedniku Vlade poslali pismo o tej problematiki. Za obdelavo in pripravo rešitve problema je nato predsednik Vlade zadolžil Ministra za pravosodje.

Predstavniki Združenja so bili dne 10.11.2005 na razgovoru pri ministru za pravosodje g. Šturmu, kjer so mu bile predstavljene naše aktivnosti oz. želje, da se končno tudi država Slovenija vključi v reševanje problematike izterjave odškodnin od okupatorjevih naslednic, ki bi jo morale poplačati slovenskim žrtvam. Minister je obljubil, da bo vso problematiko proučil ter nas o rezultatih obvestil.

Po našem razgovoru pri g. Šturmu, pa je poslanec g. Han na novembrski seji DZ postavil poslansko vprašanje o ustanovljeni Medresorski komisiji in kaj je le-ta dosedaj naredila? Ker g. Šturma na tej seji DZ ni bilo, je bilo poslancu zagotovljeno, da bo dobil pisni odgovor na naslednji seji. Torej nam spet ostane le čakanje. Čas pa tako hitro beži...

PRISILNO DELO – izplačevanje IOM

IOM nas sproti obvešča o poteku izplačevanju odškodnin za prisilno delo, ki se počasi bliža zaključku. Drugi del odškodnine so že skoraj vsi prejeli. V zadnji polovici novembra oz. v začetku decembra pa so že pričeli pošiljati čeke tudi dedičem pokojnih žrtev, ki žal niso dočakali vsaj nekaj zadoščenja za vse tisto prestano trpljenje.

V drugi polovici letošnjega leta nam je dodelilo finančna sredstva še podjetje **GRADBINEC GIP, d.o.o. Kranj**. ISKRENA HVALA.

SPOMINI, KI NAJ SE ZAPIŠEJO IN SE NE SMEJO POZABITI

**Svoje spomine na tiste hude čase je zapisala Marica Vehovec,
roj. Flajs iz Ljubljane**

»TO NISO OTROCI ENE MATERE«

Flajsovi iz Brezij so že od nekdaj veljali za napredno družino. Dva očetova brata sta bila inženirja. Eden od njiju je bil leta 1941 v vojaški službi na Jesenicah. Starša nista bila presenečena, da so leta 1941 hoteli Nemci iz tega območja izseliti najprej našo družino. Domačija je bila oddaljena približno 1 km od nove nemško-italijanske meje. Plakati so neznajali, da se bliža dan izselitve tamkajšnjega življa. Iz naše vasi je nekaj družin pobegnilo na italijansko stran, drugi pa so bili kasneje izseljeni v Nemčijo.

Konec oktobra 1941 je orožnik iz Šentjanža osebno obvestil očeta, da nas bodo še istega večera odpeljali Nemci s kamionom v neznanu.

Nastal je preplah. Mati je osemletni hčerki naročila, da pospremi brata in dve mlajši sestri do Krmelja, ki je bil takrat na italijanski strani. Otroci so v tem času lahko brez zadržkov prestopali mejo. Oče in mati sta na kolovozni poti na koncu čakala, da se stemni. In res, v mraku so prišli Nemci s tolmačem in nas iskali po vsej vasi. Isto popoldne sta zapustila dom tudi stara mama (očetova mama) in očetov brat, ki sta vojno vihro preživela v Krmelju. Odšla sta tudi hlapec in dekla. V vasi je živel še očetov brat z družino, ki so se tudi raje odločili za begunstvo, kot pa izgon v Nemčijo.

To leto je trta še posebej bogato obrodila. Kleti, hlev in kašca so bili polni. Vse smo morali zapustiti – tudi postelje so ostale postlane. Kljub velikemu premoženju za tiste čase in kraje, smo naenkrat postali siromaki.

Čeprav je nemška oblast strogo prepovedala vrnitev domov, je mati še enkrat odšla v Brezje. Na pragu domače hiše jo je pričakala nova gospodarica – baje se je pisala Miklič. Vprašala je, kaj želi? Mati pa je želela videti le spalnico. Dovolila ji je vstopiti in pogledati – postelje so bile še vedno pogrnjene z istim pregrinjalom, kot prej. Mati je kar najhitreje odšla po bregu navzdol in v zavetje gozda. Iz strahu se ni niti enkrat več ozrla proti domu.

Otroci smo v spremstvu tete odpotovali v Notranje Gorice, kamor sta kasneje prispela tudi starša. V Notranjih Goricah nas je sprejela stara mama (mamina mati). Živeža nismo imeli, nahraniti pa je bilo treba kar šest ust. V začetku smo živeli od pomoči sorodnikov, maminih znancev. Kmalu po prihodu v Notranje Gorice me je, kot šestletnega otroka, vzela k sebi teta iz Dolenje vasi pri Polhovem Gradcu. Tu sem leta 1942 začela obiskovati 1 razred osnovne šole. Teta je poleg

dveh svojih otrok in mene, skrbela še za tri bratove otroke. Spominjam se, da je ob italijanski »hajki« prišel v kuhinjo Italijan in rekel teti: »Tole pa niso otroci ene matere«. Res smo bili različni. S sestrično pa še iste starosti. Od takrat smo morali otroci vedno paziti, da ob prihodu kakšnega vojaka nismo bili skupaj. Morali smo se razbežati. V tem času so Italijani zbrali nekaj vaških otrok, med njimi tudi mene in nas odpeljali na cesto. Gledati smo morali, kako so postrelili nekaj moških vaščanov. Ob spominu na te usmrtitve me še sedaj tlači mora.

Še danes pa sem hvaležna teti in stricu, ki sta nas sprejela v svoj topli dom in nudila vse tisto, kar sta lahko nudila svojima otroka. Najbolj slasten je bil črn kruh, v katerega je teta vmesila drobnjak in ga spekla v domači krušni peči.

Naslednje leto je oče dobil priložnostno delo pri cestarjih. Mati pa je hodila v dnino. Kasneje ji je preko znancev uspelo dobiti »živilske karte« za nakup najosnovnejše hrane. Starejša sestra in brat sta v začetku hodila v osnovno šolo vsak dan, kasneje pa le trikrat na teden.

Drugo leto izgnanstva je oče svojemu svaku obrezal brajdo na koncu hiše. Svak je sosedu potožil, da mu je »Dolenjc« uničil trto. Brajda pa je bila v jeseni obložena z grozdem, kot še nikoli doslej.

Med vojno so očeta zaprli belogardisti (izdajalci). Ker niso imeli nikakršnega obremenilnega dokaza, so ga po enem tednu izpustili.

V tem času je oče dobil iz Dolenjske malo novic. Izvedel je le, da sta požgana hlev in kozolec in, da sta njegova mati in brat še živa.

Po razpadu Italije, koncem leta 1943, me je mati vzela k sebi. Še danes se spominjam, kako je jokala ob tem srečanju. Po vojni mi je pojasnila svoj jok. Nisem je spoznala. Imela sem jo za teto in nisem hotela z njo.

Končno je napočil maj 1945, ko smo se lahko vrnili domov. Peljali smo se z vprežnim vozom na katerem je bilo naloženo vse mogoče in pet otrok. Vozili smo se dva dni. Malo pred Gabrijelami sta se pri vozu zdrobila dva kolesa. S sestro sva šli nato kar peš do doma, ostali pa so prišli kasneje. Pričakali so nas goli zidovi hiše. Dan prej sta se iz begunstva vrnila tudi očetov brat in stara mama, ki naju s sestro ob srečanju sploh ni prepoznala. Ko sva se ustavili na pragu domače hiše, naju je prosila, da greva naprej, da nama nima kaj dati za pod zob. Ko pa sva ji povedali, kdo sva, je bila presrečna.

Bili smo siromašni, kot večina beguncev in izgnancev v tistem času, toda srečni, da smo spet doma.

Marica Vehovec, Ljubljana

**Spoštovane članice in člani,
prijatelji in somišljeniki!**

**Čas tako hitro, vse prehitro mineva in spet se približuje konec leta
in s tem tudi začetek novega – 2006.**

ŽELIMO VAM LEPE BOŽIČNE PRAZNIKE

**V NOVEM LETU 2006 PA VAM ŽELIMO MNOGO
OSEBNE SREČE – VEČKRAT KAKŠEN TOPEL
STISK ROKE, ISKREN NASMEH ALI VSAJ
PRIJAZNO IN LEPO BESEDO –
PREDVSEM PA OBILO ZDRAVJA, KI GA VSI
NAJBOLJ POTREBUJEMO.**

IZVRŠNI ODBOR